

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Історичний та філософський факультети

Центральна наукова бібліотека

Українсько-Польський академічний центр науки та культури

Центр болгаристики та балканських досліджень імені М. Дринова

Харківський національний університет міського господарства імені

О. М. Бекетова

Українсько-Польський культурно-освітній центр

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Науково-дослідний інститут Полоністики

Університет імені Марії Кюрі-Склодовської у Любліні

Інститут історії

Університет Миколая Коперника в Торуні

Інститут історії та архівістики

**За сприяння Канадського інституту українських студій Альбертського
університету та Генерального Консульства Республіки Польща у Харкові**

**1918 РІК В ІСТОРІЇ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ:
до 100-РІЧЧЯ ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УНР
та 100-РІЧЧЯ ВІДРОДЖЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ
ДЕРЖАВНОСТІ**

ПРОГРАМА МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

27-28 вересня 2018 року

UMC
UNIVERSITY MUSEUM OF CULTURE

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Історичний та філософський факультети

Центральна наукова бібліотека

Українсько-Польський академічний центр науки та культури

Центр болгаристики та балканських досліджень імені М. Дринова

Харківський національний університет міського господарства імені

О. М. Бекетова

Українсько-Польський культурно-освітній центр

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Науково-дослідний інститут Полоністики

Університет імені Марії Кюрі-Скłodовської у Любліні

Інститут історії

Університет Миколая Коперника в Торуні

Інститут історії та архівістики

За сприяння Канадського інституту українських студій Альбертського

університету та Генерального Консульства Республіки Польща у

Харкові

1918 РІК В ІСТОРІЇ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ:

до 100-РІЧЧЯ ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УНР

та 100-РІЧЧЯ ВІДРОДЖЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

ПРОГРАМА МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

27-28 вересня 2018 року

Харків – 2018

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

Бакіров Віль – д. соц. н., проф., академік НАН України, ректор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Заступник Голови:

Станчев Михайло – д. іст. н., проф., завідувач кафедри нової та новітньої історії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Іноземний член Болгарської академії наук.

Відповідальний секретар:

Страшнюк Сергій – к. іст. н., доц., директор Центру болгаристики та балканських досліджень імені М. Дринова.

Члени оргкомітету:

Яблонський Януш – Генеральний Консул Генерального Консульства Республіки Польща у Харкові;

Здановський Ян – Консул Генерального Консульства Республіки Польща у Харкові;

Кравченко Володимир – д. іст. н., проф., директор Програми сучасних українських студій Канадського інституту українських студій Альбертського університету (Канада);

Біткова Тетяна – к. екон. н., доц., керівник Українсько-Польського академічного центру науки та культури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Жванко Любов – д. іст. н., проф., директор Українсько-Польського культурно-освітнього центру Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова (науковий керівник проекту);

Журавльова Ірина – директор Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Коженювський Маріуш – д. іст. н., проф. Університету Марії Кюрі-Склодовської у Любліні (Польща);

Котляр Юрій – д. іст. н., проф., завідувач кафедри історії України Чорноморського державного університету імені Петра Могили;

Кротофіль Мацей – д. іст. н., проф., заступник директора Інституту історії та архівистики Університету Миколая Коперніка в Торуні (Польща);

Литовченко Сергій – к. іст. н., доц., декан історичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Сінкевич Євген – д. іст. н., проф. Інституту міжнародних відносин Східноєвропейської державної школи у Перемишлі, проф. Інституту історії Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Ченчик Дмитро – к. іст. н., доцент кафедри нової та новітньої історії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Чорний Дмитро – д. іст. н., проф., завідувач кафедри українознавства філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

КАЛЕНДАР РОБОТИ

27 вересня

08.30–12.00 – реєстрація учасників (фойє Зали засідань Ученої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, четвертий поверх)

09.25–09.55 – відкриття виставки «Українські сліди на Пйотрковській землі. Документи Державного архіву в Пйотркові Трибунальському, Польща» (Музей історії університету, пл. Свободи 4, другий поверх)

10.00–13.00 – пленарне засідання (Зала засідань Ученої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна)

14.00–18.00 – робота секцій (за програмою)

18.30–21.00 – неформальна зустріч у кафе «Бункер» (пл. Свободи 4, цокольний поверх).

28 вересня

09.00 – 13.00 – робота секцій (за програмою)

14.00 – 18. 00 – засідання круглого столу (за програмою)

РЕГЛАМЕНТ

Доповідь на пленарному засіданні – до 25 хвилин;

Доповідь на секційному засіданні – 15 хвилин;

Доповідь на «круглому столі» – до 20 хвилин;

Виступ у дискусії – до 5 хвилин.

Робочими мовами конференції є українська, польська, англійська, російська.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

27 вересня, четвер, 10.00-13.00

Зала засідань Ученої ради університету

(Головний корпус, пл.Свободи 4, четвертий поверх)

Головують: **Віль Бакіров**, д. соц. н., проф., академік НАН України, ректор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна);

Януш Яблонський, Генеральний Консул Республіки Польща у Харкові

Михайло Станчев, д. іст. н., проф., Іноземний член Болгарської академії наук, завідувач кафедри нової та новітньої історії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Секретар: **Сергій Страшнюк**, к. іст. н., доц., директор Центру болгаристики та балканських досліджень імені М. Дринова

Вступне слово: ректор Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, д. соц. н., проф., академік НАН України **Віль Бакіров**

Вітальне слово: Генеральний Консул Республіки Польща у Харкові **Януш Яблонський**

Вітальне слово: директор Програми сучасних українських студій Канадського інституту українських студій Альбертського університету д. іст. н. проф. **Володимир Кравченко**

ДОПОВІДІ

Україна: виклики 1918 року.

Владислав Верстюк, д. іст. н., проф. (Інститут історії України НАНУ, м. Київ)

Між двома імперіями: 1918 рік у Прибалтиці та Україні.

Анатолій Русначенко, д. іст. н., проф. (Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, м. Київ)

Breaking Empires, Making Nations? The Case of Poland.

Річард Баттервік-Павліковський, д. іст. н., проф. (Європейський коледж у Натоліні, Польща; Лондонський університет, Велика Британія)

Piłsudczykowska koncepcja nowego układu sił w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1918-1921.

Пйотр Окулевич, д. іст. н., проф. (Університет Адама Міцкевича в Познані, Польща)

ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Польський альманах, вип. I–VIII. Харків, 2004–2018.

Ольга Журавльова, головний бібліотекар, Юліана Полякова, головний бібліотекар (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна)

Жванко Л.М. Видатні поляки і Харків: біографічний словник (1805-1918). Харків: Золоті сторінки, 2018. 408 с.

Любов Жванко, д. іст. н., проф. (Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова).

Перша світова війна і революції: вектори соціокультурних трансформацій: Колективна монографія / Наук. ред. С.С.Трояна. - К.: Кондор-Видавництво, 2017. 280 с.

Вояковський Даріуш. Ментальні кордони в Європі без кордонів / Наук. ред. укр. перекладу С.С.Троян, А.М.Киридон; пер. з польськ. В.Ф.Сагана. 2-ге вид., доповн. К.: Ніка-Центр., 2015. 320 с.

Сергій Троян д. іст. н., проф. (Національний авіаційний університет, м. Київ)

Киридон А.М. Гетеротопії пам'яті. Теоретико-методологічні проблеми студій пам'яті. К.: Ніка-Центр, 2016. 320 с.

Лось Ян Станіслав. Українська справа у спогадах, листуванні й публіцистиці. Вибрані твори / Наук. ред. укр. перекладу С.С.Троян, А.М.Киридон; пер. з польськ. В.Ф.Сагана. К.: Ніка-Центр, 2018. 340 с.

Алла Киридон, д. іст. н., проф., директор (Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», м. Київ)

З історії морських війн (студії й нариси) / Наук. ред. укр. перекладу С.С.Троян, А.М.Киридон, В.М.Самойленко; пер. з польськ. В.Ф.Сагана. К.: Ніка-Центр, 2018. 436 с.

Василь Саган, перекладач, заслужений діяч культури Польщі (Харків).

Intermarum: історія, політика, культура». Наукове видання. Житомир, 2014-2018.

Вікторія Венгурська, д. іст. н., проф. (Житомирський державний університет імені Івана Франка)

СЕКЦІЯ І

УКРАЇНЦІ ТА ПОЛЯКИ В УМОВАХ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

27 вересня, четвер, 14.00–18.00

**Українсько-Польський академічний центр науки та культури
(Північний корпус, пл. Свободи 6, ауд. 273)**

Керівники: Дмитро Чорний, д. іст. н., проф.
Маріуш Коженювський, д. іст. н., проф.

Секретар: Тетяна Коваленко, к. іст. н., доц.

ДОПОВІДІ

Перша світова війна як «школа практики» насильства (на прикладі Східної Європи).

Микола Глібіщук, асистент (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича).

Евакуація підприємств під час Першої світової війни: планомірне вивезення/грабіж польської промисловості.

Лариса Синявська, д. іст. н., проф. (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького).

Національні військові частини в умовах Великої війни: спільні витоки, відмінності та політичні наслідки діяльності.

Вікторія Венгурська, д. іст. н., проф. (Житомирський державний університет імені Івана Франка).

Ставлення польського суспільства в Україні до створення національної армії в роки Першої світової війни.

Ольга Білобровець, к. іст. н., доц. (Житомирський державний університет імені Івана Франка).

Кава-брейк

Формування національних військових частин та загонів Українського вільного козацтва на території Чернігівської губернії у 1917-1918 рр.

Олександр Коваленко, к. іст. н., проф., **Олександр Рахно**, к. іст. н., доц. (Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка).

Droga do odzyskania niepodległości przez Polskę według w świetle wspomnień Heleny Paderewskiej.

Віолетта Павліковська-Баттервік, Ph.D. (Інститут історії імені Тадеуша Мантейфеля ПАН, м. Варшава, Польща).

Кароль Шимановський в Єлисаветграді (1917-1919 рр.).

Валентина Нестеренко, завідувач відділу (Черкаський обласний краєзнавчий музей).

Трансформація громадського простору Харкова у воєнно-революційних умовах 1914-1918 рр.

Валентина Шевченко, к. іст. н., с. н. с. (Інститут історії України НАНУ, м. Київ).

Передумови проведення I Курултаю кримськотатарського народу 1917 року.

Олена Дьякова, к. іст. н., доц., **Данііл Топчій**, студент (Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди).

28 вересня, п'ятниця, 9.00–13.00

ДОПОВІДІ

Участь представників польської демократії у Центральній Раді.

Ольга Гайдай, к. іст. н., доц. (Чорноморський національний університет імені Петра Могили).

Polacy w Kijowie i ukraińskie aspiracje niepodległościowe w latach 1917-1918.

Маріуш Коженювський, д. іст. н., проф. (Університет Марії Кюрі-Скłodовської у Любліні, Польща).

Реевакуація польських біженців у 1917-1918 рр.

Тетяна Коваленко, к. іст. н., доц. (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна).

Український державний банк та випуск перших купюр Української Народної Республіки.

Наталія Трифонова, головний зберігач фондів (Музей грошей Національного банку)

Місце та роль пошти і телеграфу в Україні 1914-1921 рр.

Ірина Міронова, д. іст. н., доц. (Чорноморський національний університет імені Петра Могили).

Кава-брейк

СЕКЦІЯ II

УКРАЇНА У 1918 РОЦІ: ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ

27 вересня, четвер, 14.00–18.00

**Центр українських студій імені Д. Багалія
(Північний корпус, пл. Свободи 6, ауд. 4-87)**

Керівники: Любов Жванко, д. іст. н., проф.,
Мацей Кротофіль, д. іст. н., проф.

Секретар: Андрій Пикало, магістр

ДОПОВІДІ

Дипломатія УНР та Брестський мир. Стан дослідження в сучасній українській історіографії.

Олександра Кудлай, к. іст. н., с. н. с. (Інститут історії України НАНУ, м. Київ).

Представницькі організації підприємців та українські уряди в 1918 році: пошуки шляхів взаємодії.

Ірина Шандра, д. іст. н., доц. (Харківська державна академія культури).

Рік 1918-й: інституалізація церковного життя в Україні.

Алла Киридон, д. іст. н., проф., директор (Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво»).

Українська Держава Павла Скоропадського: соціальні аспекти внутрішньої політики (квітень-грудень 1918 р.).

Любов Жванко, д. іст. н., проф. (Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова).

Політика Української держави у сфері вищої освіти.

Валерій Левченко, к. іст. н., доц. (Одеський національний морський університет).

Кава-брейк

Харківський університет, рік 1918-й: «українізація».

Сергій Наумов, д. іст. н., проф. (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна).

Глухі кути політичного прагматизму: еліта Харківської губернії в 1918 році.

Дмитро Чорний, д. іст. н., проф. (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна)

Передові пости Харківської митниці у Білгороді та Валуйках часів Української Держави (1918 р.).

Сергій Дейнеко, к. іст. н., с. н. с. (Харківський історичний музей імені М. Ф. Сумцова).

Проблема забезпечення правопорядку в місті Харкові після повалення гетьманського режиму (грудень 1918 року).

В'ячеслав Потоцький, к. іст. н., доц. (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна).

28 вересня, п'ятниця, 9.00–13.00

ДОПОВІДІ

Останній етап Першої світової війни: «людський вимір» (за документами державного архіву Херсонської області).

Олександр Коник, д. іст. н., проф. (Херсонський державний університет)

Бій під Мотовилівкою: місце у національно-визвольних змаганнях.

Марія Рогожа, к. іст. н., доц. (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини)

Potencjał militarny Ukraińców w drugiej połowie roku 1918: próba analizy.

Мацей Кротофіль, д. іст. н., проф. (Університет Миколая Коперника в Торуні, Польща).

Формування військово-політичного курсу Директорії УНР в умовах російсько-більшовицької агресії (1918).

Микола Яцюк, к. іст. н., доц. (Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова).

Кава-брейк

Херсонська дивізія УНР (грудень 1918 – лютий 1919 р.).

Юрій Котляр, д. іст. н., проф. (Чорноморський національний університет імені Петра Могили).

O niepodległości przy Lwowskiej kawie.

Агнешка Савіч, к. іст. н. (Інститут історії університету імені Адама Міцкевича в Познані, Польща).

СЕКЦІЯ III

1918 РІК ЯК ТОЧКА БІФУРКАЦІЇ НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ

27 вересня, четвер, 14.00–18.00

*Центр болгаристики та балканських досліджень імені М. Дринова
(Північний корпус, пл. Свободи 6, ауд. 4-93)*

Керівники: Олена Богдашина, д. іст. н., проф.
Тадеуш Срогош, д. іст. н., проф.

Секретар: Ярослав Шкабура, аспірант

ДОПОВІДІ

Ідея чехословацької державності у політичній концепції Т. Г. Масарика в період Першої світової війни.

Олександр Кравчук, к. іст. н., доц. (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського)

Між старим і новим: Росія на роздоріжжі (життя революційного Петрограду за спогадами М. Д. Врангель).

Олена Богдашина, д. іст. н., проф. (Харківський національний університет імені Г. С. Сковороди), **Дмитро Полупанов**, викладач (Харківський комп'ютерно-технологічний коледж НТУ «ХПІ»)

1918 рік – знаменна дата в історії України та Польщі.

Ольга Морозова, к. іст. н., доц. (Чорноморський національний університет імені Петра Могили).

Східна Галичина у проектах реставрації польської державності: від Бреста до Комп'єня (січень – листопад 1918 р.).

Сергій Ганус, к. іст. н., ст. викл. (Ужгородський національний університет).

Західноукраїнське населення в умовах завершення Світової війни 1918 року: між Києвом та Віднем.

Роман Тимченко, к. іст. н., с. н. с. (Інститут історії України НАНУ).

Кава-брейк

Polsko-Ukraiński spór o Ziemi chełmskiej i Podlasiu w r. 1918.

Даріуш Тарасюк, д. іст. н. (Університет Марії Кюрі-Склодовської в Любліні, Польща).

Українські та польські соціалісти в умовах розпаду Австро-Угорщини та проголошення ЗУНР: між конфронтацією та спробами порозуміння.

Ігор Райківський, д. іст. н., проф. (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника).

Поразка Болгарії у 1918 році в оцінках Народно-ліберальної партії.
Дмитро Миколенко, к. іст. н., доц. (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна)

1918 рік у політичній біографії Християна Раковського.
Михайло Станчев, д. іст. н., проф., Іноземний член БАН (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна).

«Червоний» терор у Росії та загибель генерала Радко Дімітрієва.
Сергій Потрашков, д. іст. н., проф. (Харківська державна академія культури).

28 вересня, п'ятниця, 9.00–13.00

ДОПОВІДІ

Udział historyków w polskich i ukraińskich centralnych władzach państwowych w latach 1917-1921.

Тадеуш Срогош, д. іст. н., проф. (Академія імені Яна Длугоша в Ченстохові, Польща).

Zachodnie regiony Polski i Ukrainy i ich armie 1918-1919: Wielkopolska i Małuczyna, Armia Wielkopolska i Ukraińska Armia Halicka. Próba analizy porównawczej.

Гжегош Скруква, д. іст. н., н. с. (Університет імені Адама Міцкевича в Познані, Польща).

Пам'яткоохоронні чинники становлення польської державності: нормативна складова, діяльнісні прецеденти та регіональні аспекти (1918-1919 рр.).

Володимир Парацій, зав. відділом (Державний історико-архітектурний заповідник, м. Бережани Тернопільської області).

Odrodzenie państwowości a świadomość społeczeństwa. Trudne początki państwowej służby archiwalnej II Rzeczypospolitej.

Томаш Матушак, д. іст. н., директор (Державний архів у Пйотркові Трибунальському, Польща).

Польська система охорони правопорядку в умовах відродження державності: від квазіполіцейських формацій до державної поліції (1918-1921 рр.).

Олексій Проневич, д. юр. н., проф., г. н. с. (Київський національний університет імені Тараса Шевченка).

Кава-брейк

Wojna polsko-bolszewicka w relacji majora Charlesa de Gaulle'a.

Марек Міколайчик, д. іст. н., проф. (Університет імені Адама Міцкевича в Познані, Польща).

Розпад Російської та Австро-Угорської імперій та монархічна контрреволюція в нових незалежних державах Центральної та Східної Європи в 1918-1919 роках.

Дмитро Бондаренко, н. с. (Інститут стратегічних досліджень та прогнозів трансатлантичних процесів, м. Одеса).

Співпраця новоутворених держав Центрально-Східної Європи у протидії реалізації експансіоністської геостратегії Радянської Росії: історичні уроки.

Василь Гулай, д. політ. н., проф. (Національний університет «Львівська політехніка»).

Проблема цивілізаційного вибору в країнах Центрально-Східної Європи після Першої світової війни.

Олександр Сич, д. іст. н., проф. (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича).

Типологія державних утворень як інструментарій вивчення революційних і державних процесів у Центрально-Східній Європі 1917-1923 рр. (на українському прикладі).

Антон Твердовський, аспірант (Запорізький національний університет).

КРУГЛИЙ СТІЛ

«УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВІДНОСИНИ 1918-1921 РР.: УРОКИ ІСТОРІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ»

28 вересня, п'ятниця, 14. 00 – 18. 00
Головний корпус, пл.Свободи 4, ауд. 2-49

Керівники: Євген Сінкевич, д. іст. н., проф.,
Мирослав Шуміло, д. іст. н., проф.

Українські та польські державницькі проекти після Першої світової війни: проблеми реалізації у світлі концепції Яна Станіслава Лося.

Сергій Троян, д. іст. н., проф. (Київський авіаційний університет),
Алла Киридон, д.іст.н., проф. (Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво»).

Варшавський договір 1920 року в оцінці сучасної української історіографії.

Степан Віднянський, д. іст. н., проф., член-кор. НАНУ (Інститут історії України НАНУ, м. Київ).

Chy były szanse na zwycięstwo sojuszu polsko-ukraińskiego w 1920 roku?

Мирослав Шуміло, д-р, головний спеціаліст (Бюро історичних досліджень Інституту національної пам'яті, м. Варшава, Польща).

Доля «петлюрівців» на теренах Другої Речі Посполитої за джерелами історіографії.

Євген Сінкевич, д. іст. н., проф. (Східноєвропейська вища державна школа у Перемишлі, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького).

Перерва: 15. 30 – 15. 50

Польський слід у справі Харківського повстанського комітету (1921-1922 рр.).

Володимир Шевченко, аспірант (Київський національний університет імені Тараса Шевченка).

Особливості репатріації польських підданих з УСРР у 1921-1923 рр. (на прикладі Полтавщини).

Марина Чиркова, методист (Полтавський обласний інститут післядипломної освіти імені М. В. Остроградського).

«Бойкот» польських вищих навчальних закладів молоддю з України: причини та наслідки (1920-1925 рр.)

Ольга Рябченко, д. іст. н., проф. (Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди)

Problem upamiętnienia miejsc pochowku żołnierzy URL w Polsce po 1989 roku.

Роман Дрозд, д. іст. н., проф. (Поморська академія, м. Слупськ, Польща).

Звіти керівників секцій

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК